

Poštovani članovi i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

U početku izlaženja *Novosti* brinuli smo o tome kako popuniti jednu stranicu teksta. Dodali smo pokoji fotografiju i polako su narasle na dvije stranice. Tamo kad smo zaključili da je to maksimum, popunili smo i treću stranicu i nakon toga su uslijedile izuzetno pozitivne reakcije čitatelja. Zaključili smo da nema smisla unaprijed ograničavati duljinu biltena niti strogo definirati rubrike, već je važnije obuhvatiti što više zbivanja. Zato će *Novosti* jednom biti kraće, drugi put dulje, s više ili manje fotografija, ali informativne i, nadamo se, zabavne.

Javila se naša draga članica, gospođa Silvija Prtenjača, i obavijestila nas da je, potaknuta napisom o čokoladama *Dobro* iz ljetnog dvobroja, probala čokoladu *Zadar* koja je bila odlična, a najviše joj je pasala uz kavu s toplim mlijekom.

Osvrt na protekla događanja

Misa za svećenika glagoljaša Jurja Slovinca održana je u subotu 1. listopada u Zagrebačkoj katedrali. I

ove je godine misno slavlje uveličao Mješoviti pjevački zbor *Baščina*. Društvo je prije sedam godina potaknulo održavanje ovih misa, a ovogodišnjom smo obilježili 600-tu obljetnicu Slovinčeve smrti. Na život, djelo i značaj Jurja Slovinca u svojoj se propovijedi biranim riječima osvrnuo monsinjor Josip Kučić.

Narednoga dana, kao i svake prve nedjelje u mjesecu, u crkvi svetog Franje Ksaverskog u Zagrebu služena je misa na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku u kojoj je također sudjelovao Mješoviti pjevački zbor *Baščina*.

Dana 5. listopada u knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu predsjednik Društva Krčana i prijatelja otoka Krka, g. Juraj Mužina, održao je zanimljivo predavanje o tisućljetnoj glagoljaškoj baštini Grada Krka.

Značajan događaj u predvorju Nacionalne i sveučilišne knjižnice zbao se u četvrtak, 6. listopada, točno u podne. Predstavljen je *Misal hruacki* Šimuna Kožičića Benje. Radi se o pretisku izvornika iz 1531. godine s transliteracijom i komentarima čime je *Misal* postao dostupan širem čitateljskom krugu. Knjigu je predstavio prof. dr. sc. Mateo Žagar, urednik navedenog izdanja uz recenzente, akademiknju Anicu Nazor i akademik Stjepana Damjanovića.

Šimun Kožičić Benja rođen je u Zadru oko 1460., a preminuo 1536. također u Zadru. Bio je modruški biskup i osnivač glagoljske tiskare u Rijeci. Ovaj *Misal* je njegovo najvažnije i najljepše djelo. Posve očuvani, potpuni, izvorni primjerak *Misala hruackoga*, prema kojemu je napravljeno ovo izdanje, čuva se u Zbirci rukopisa i starih knjiga u NSK u Zagrebu. Spomenuti izvornik jedan je od ukupno 15 primjeraka sačuvanih do danas, od kojih se još četiri nalaze u Hrvatskoj.

Predsjednica Društva prijatelja glagoljice, profesorica Biserka Draganić je za časopis *ZG magazin* dala veliki intervju u kojem je predstavila Društvo, njegove brojne aktivnosti i postignuća i naglasila značaj glagoljaške baštine. Posebno je istaknula činjenicu da smo iz Ministarstva kulture dobili informaciju da sve što je na Listi zaštićenih kulturnih dobara ujedno predstavlja i kulturno dobro od nacionalnoga značaja. To, nažalost, kad je u pitanju pravo Europske unije, nije točno, jer samo ona dobra koja su proglašena kulturnim dobrima od nacionalnog značenja imaju prednost na svim natjecanjima za financiranje iz EU fondova.

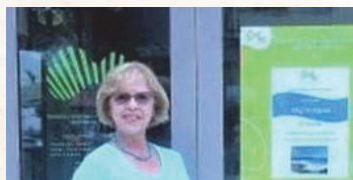
Stručni skup, treći po redu, održan je 7. listopada povodom dana Plemenite općine Draganić. Skup je organizirala udruga *Zraka*, čiji je zadatak čuvanje tradicije draganičkog kraja. Posebno je nadahnuto bilo predavanje o Hrvatskoj glagoljaškoj baštini i njenim potencijalima u kontekstu razvoja turističke ponude. Simpatična slučajnost: predavanje u Draganiću je održala predsjednica Društva, prof. Biserka Draganić. Jedan od zaključaka sa stručnog skupa jest da upravo draganički kraj ima mogućnosti graditi svoju budućnost na temeljima prošlosti. Naime, najstariji zapis u kojem se spominje *Plemenita općina Draganić* datira iz 13. stoljeća. Radi se o povelji kralja Bele IV, izdanoj 4. listopada 1264. godine. Dokument, nažalost, nije sačuvan, ali na njega se pozivaju brojni povjesničari, pa su ga u draganičkoj udruzi *Zraka* odabrali kao datum ove obljetnice i odlučili upravo oko tog datuma organizirati stručne skupove čiji je cilj očuvanje lokalne kulturno-povijesne baštine.

U Hrvatskoj matici iseljenika otvorena je međunarodna izložba dječjih radova *Glagoljica u dječjem oku i srcu*. Na istoimeni likovni natječaj, koji su u kolovozu prošle godine raspisali Ankica i Ante Karačić iz Iserlohna u Njemačkoj, stiglo je preko tisuću radova iz sto pedeset škola i udruga iz sedamnaest zemalja. Prijave su bile otvorene za djecu hrvatskih iseljenika diljem svijeta, kao i za osnovnoškolce iz Hrvatske. Izložbu je otvorila v.d. ravnateljice Matice, gđa. Mirjana Ana-Maria Piskulić. Ispred Društva prijatelja glagoljice nazočne je pozdravila gđa. Narcisa Potežica, pohvalivši inicijativu i čestitajući na velikom odazivu i uspješnoj izložbi. Podsjetimo, izložba je najprije održana u Iserlohn krajem ožujka ove godine, a potom u Rimu, u svibnju. Nakon Zagreba izložba je 15. listopada preselila u Zadar, a za kraj putuje u Suboticu, u prosincu ove godine.

Izložba *Svjetlost srca* polaznika radionice likovne terapije i korisnika *Centra OZANA* pod vodstvom Mire Kliček, dipl. likovne terapeutkinje, otvorena je u srijedu, 12. listopada 2016. u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu na zagrebačkom Kaptolu, u sklopu redovitih mjesečnih tribina Društva. Izložba je bila otvorena do 30. listopada. Osim ljepote slika, sjajne tehničke izvedbe i bogatstva motiva, dodatno divljenje nazočnih izazvala je činjenica da nitko od sudionika radionice nije akademski umjetnik niti se smatra posebno talentiranim za slikarstvo. Ovo je ujedno poziv svima da se bez straha priključe idućem krugu radionica. Premda je svaki polaznik izložio veći broj vlastitih radova, u ovoj crtici za ilustraciju donosimo jedan od njihovih dvaju zajedničkih uradaka.

Zaredale su izložbe pa smo tako 20. listopada prisustvovali zatvaranju izložbe fotografija pod nazivom *Moj Novigrad* naše dugogodišnje članice, jedne od osnivača Društva, bivše predsjednice, a sadašnje članice Ravnateljstva, gđe. Narcise Potežice, diplomirane knjižničarke i magistricе znanosti. Gđa. Potežica je do umirovljenja radila kao voditeljica Knjižnice Vjekoslava Majera u novozagrebačkom naselju Zaprude i u to vrijeme u knjižnici ugostila mnoge stručnjake za hrvatski glagolizam, održala niz radionica i priredaba s navedenom tematikom. Uz veliku stručnost i ljubav prema glagoljici, gđa Potežica je i članica Fotokluba Zagreb te je, zahvaljujući svom oštroumnom oku i dobroj kameri, održala nekoliko samostalnih i sudjelovala u cijelom nizu skupnih fotografskih izložbi.

Od 17. do 20. listopada predstavnici Društva gostovali su u slovačkom gradu Nitri na poziv Instituta za istraživanje kulturne baštine Konstantina i Metoda pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta Konstantina Filozofa. Predavanja s temama iz hrvatskog glagolizma održali su prof. dr. sc. Milan Mihaljević i doc.dr. sc. Jelena Vignjević, a stvaralačke radionice su vodile dipl. lik. terapeutkinja Mira Kliček i predsjednica Društva, Biserka Draganić. Zanimanje studenata i srednjoškolaca za ove aktivnosti bilo je golemo, stoga se u velikoj predavaonici Fakulteta tražilo *mjesto više*.

Dana 26. i 27. listopada u palači Matice hrvatske održan je stručni skup pod nazivom *Škola usmjerena učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama* koji je Društvo organiziralo u suradnji s Odjelom za školstvo Matice hrvatske. Ovaj je stručni skup doprinos Društva promjeni percepcije i razbijanju predrasuda prema osobama s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama.

Prenosimo vijest vezanu uz jedno ljetno događanje za koje smo doznali tek po izlasku prošlog broja, kad nam se javio g. Damir Kremenić, etnolog i muzeolog, član Društva i predsjednik Katedre Čakavskog sabora Kornić s otoka Krka. Zgodnu crticu prenosimo onako kako smo je primili: *Početkom srpnja održali smo tečaj uglate glagoljice na otoku Unije. Imali smo dva polaznika iz Saudijske Arabije, a slučajno su jedan pored drugoga sjedili mladi polaznik Isa (Isus) i Mirjam (Marija). Tako smo vodoravno stigli do Rijada, a okomito do Isusa i Marije.*

I još jedna vijest s kraja ljeta koja zaslužuje objavljivanje, a mjesto radnje je opet super dinamični Kornić: 4. rujna u Zavičajnoj etnografskoj zbirci Kornić otvorena je izložba pod nazivom *Glagoljske kaligrafije* doc. dr. Siniše Reberskog s Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Autor je nazočnima pojasnio što znači pojam *Palimpsest* koji se nalazi u najavi izložbe. Poznato je da se do prije petstotinjak godina pisalo na koži, odnosno pergameni (ili pergamentu), sve dok iz Kine u Europu nije stigao papir. Na pergameni se bilo pisalo više od tisućljeće i pol. Često se događalo da se zbog manjka podloge za pisanje, zastarjelosti ili nepodobnosti teksta, s pergamene istrugao stari tekst i preko njega napisao novi. Novijim tehnologijama, poput rendgena, otkrivaju se izbrisani stari tekstovi. Pisanje teksta preko teksta zove se *palimpsest*. Radovi s ove izložbe pisani su glagoljicom, a preko toga latinicom pa ostavljaju dojam palimpsesta.

Najave predstojećih zbivanja

Svake prve nedjelje u mjesecu Mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva pjeva na glagoljaškoj misi (misi na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku) u 18 sati u crkvi sv. Franje Ksaverskoga, u Jandrićevoj 21 u Zagrebu. Naredna misa je 6. studenoga.

Sljedeći susret u okviru redovitih mjesečnih tribina Društva zakazujemo za srijedu, 9. studenoga u 19.00 sati u Nadbiskupij-skom pastoralnom institutu na Kaptolu 29 a, kada će nas jedan od osnivača i bivši predsjednik društva, prof. Darko Žubrinčić i gospodin Mauricij Frka-Petešić s Dugog Otoka upoznati s glagoljicom u Salima i među saljskim pučanstvom kroz stoljeća.

Dana 1. prosinca u sklopu *Književnih večeri četvrtkom* u HKD sv. Jeronima na Trgu kralja Tomislava 21 u Zagrebu, s početkom u 17 sati, prof. Tatjana Kren održat će predavanje pod nazivom *Dragutin Antun Parčić i pomrčina Sunca 1861. godine*. Radi se o znamenitom svjetlopišu koji je nastao tako što je inovativni Parčić spojio fotoaparat sa zvjezdazorom (teleskopom) i u Zadru dana 31. prosinca 1861. snimio tri faze pomrčine Sunca, a fotografije potom zalijepio jednu do druge. Njegova fotografija pomrčine Sunca je po nastanku među prvih pet u svijetu, a svakako prva u Hrvata.

Crtica uz jednu obljetnicu

Dana 21. studenoga 2016. navršit će se sto godina od smrti Franje Josipa I, austrijskog cara te ugarsko-hrvatskog i češkog kralja. Između ostaloga, austrougarska diplomacija je, u cilju očuvanja vlastite premoći i potiranja identiteta podjarmljenih naroda, tražila zabranu staroslavenske službe Božje i suzbijala glagoljastvo te u tom smislu vršila pritisak i na samu Svetu Stolicu. Utoliko je zanimljiviji podatak iz knjige fra Petra Runje *Glavotok – Svetište Majke Božje* prema kojem je tadašnji gvardijan na Glavotoku, fra Jacinto Buić preko prefektura na Krku dana 17. srpnja 1875. godine primio od cara stotinu fiorina. Radilo se o pomoći koju je car Franjo Josip, na temelju gvardijanove pisane zamolbe, uputio za obnovu glavotočkog samostana koji je nakon uraganskog nevremena praćenog tučom, a osobito nakon potresa, bio u izuzetno lošem stanju.

U istoj knjizi nalazimo podatak da je Dragutin Antun Parčić dvije godine ranije *potrošio i do 500 fiorina za tiskaru, nadajući se da će ipak biti i od velike koristi i za mostir*, kao i da je kanonik Parčić 12. studenoga 1879. u cilju što solidnije restauracije samostana posudio 100 fiorina koje se tadašnji gvardijan obvezao vratiti.

Glagoljica gdje je (ne) očekujemo

U mjesecu koji počinje Danom mrtvih *Novosti* smo započeli prigodnom sličicom s najpoznatijeg zagrebačkog groblja Mirogoja. Ponovo se vraćamo na Mirogoj do jednog posebnog groba s nadgrobnim tekstom uklesanim glagoljicom. To je grob profesora Josipa Hamma (1905.-1986.) znamenitog hrvatskog slavista, redovnog profesora slavenske filologije i staroslavenskog jezika na Sveučilištu u Zagrebu, redovitog profesora slavenske filologije na Katedri za slavistiku Sveučilišta u Beču, pročelnika Instituta za slavensku filologiju u Beču, redovitog člana Austrijske akademije znanosti i redovitog člana JAZU (današnji HAZU). Godine 1952. zajedno sa Svetozarom Rittigom i Vjekoslavom Štefanićem osnovao je Staroslavenski institut u Zagrebu. Za sve one koji žele obići ovaj grob dajemo malu pomoć u pronalaženju: nalazi se svega nekoliko grobnih mjesta dalje od posljednjeg počivališta legendarnog košarkaša Dražena Petrovića.

Hvala na pozornosti.

Srdačno vas pozdravlja Mirna Lipovac, urednica Novosti.